

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (Office of the National Education Commission) เป็นหน่วยราชการมีฐานะเป็นกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เดิมเรียกคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าสภาการศึกษาแห่งชาติ มีประวัติสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติในปีพ.ศ. 2499 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนการศึกษาและคณะปฏิวัติได้เห็นด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการปรับปรุงฯ ดังกล่าว ในการที่จะวางนโยบายปรับปรุงและวางแผนการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานดีขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 และได้โอนกิจการของสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติมารวมเข้าไว้ด้วย โดยมีสำนักงานเลขาธิการของสภาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ดำเนินการตามนโยบายของสภาฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 จอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ได้มีประกาศคณะปฏิวัติให้เปลี่ยนสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และในปี พ.ศ. 2521 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2521 แทนพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502

องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคล กล่าวคือมีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการปกครอง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

นคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ โดยต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีได้เป็นข้าราชการประจำอย่างน้อยสี่คน และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่เสนอแนะและให้ความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการศึกษาของชาติ การพิจารณากำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนผลการปฏิบัติงานตามแผนดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวนโยบายต่อคณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่ใหม่เพื่อกำหนดแนวนโยบายการศึกษาของชาติ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2521 ดังนี้

(1) ดำรง ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยสถานะทางการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเสนอแนะจุดมุ่งหมาย นโยบายการศึกษา วางแผนการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

(2) พิจารณาและประสานโครงการพัฒนาและแผนงานการศึกษาทุกระดับและประเภทของกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษา

แห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

(3) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้คำแนะนำในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาแก่กระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่น

(4) พิจารณาและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับงบประมาณการศึกษาประจำปีของกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่น โดยประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

(5) ดำเนินงานอันจำเป็นร่วมกับกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่น ในการนำทรัพยากรมาอุดหนุนการศึกษา รวมทั้งการขอความช่วยเหลือและกู้ยืมเงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่อใช้ในการศึกษาตามโครงการพัฒนาการศึกษา

(6) วิจัยและส่งเสริมการวิจัยการศึกษาทุกระดับ และประเภทและสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อเสนอวิธีการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้า

(7) พิจารณาและกำหนดหลักการเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาและมาตรฐานทั่วไปของการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

(8) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานและให้บริการเกี่ยวกับการศึกษาแก่หน่วยงานอื่น ๆ

(9) ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติ ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

นโยบายและการปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติมีนโยบายหลักคือ การดำเนินงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ส่วนการปฏิบัติตามนโยบายนั้น สำนักงานฯ ได้จัดแบ่งส่วนราชการภายในเพื่อการปฏิบัติงานออกเป็น 5 กองคือ สำนักงานเลขาธิการกรม กองวิจัยการศึกษา กองนโยบายและแผนการศึกษา กองประเมินผลการศึกษา และกองสารสนเทศซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

(1) สำนักงานเลขาธิการกรม มีหน้าที่รับผิดชอบงานทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อันประกอบด้วยงานบริหารทั่วไป งานธุรการทั่วไป งานการเจ้าหน้าที่ งานคลังบัญชีและพัสดุ และงานธุรการในการประชุม ในการสัมมนา ในการฝึกอบรม และการบรรยายทางวิชาการ และงานอื่นใดที่มีได้กำหนดอยู่ในกองอื่น

(2) กองวิจัยการศึกษา มีหน้าที่ศึกษาวิจัยค้นหาสาเหตุ ปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนาการศึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบ ระบบ หลักการหรือทฤษฎีใหม่ ๆ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนา นโยบายและวางแผนการศึกษาเพื่อค้นหา ทดลอง และพัฒนารูปแบบเชิงปฏิบัติพร้อมทั้งเสนอแนะ วิธีการแก้ปัญหในการพัฒนาการศึกษาตลอดจนพัฒนาและส่งเสริมวิธีการวิจัยทางการศึกษาและส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งให้บริการแก่ส่วนราชการและสถาบันต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่หลักการปฏิบัติทางการศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการโดยตรง

(3) กองนโยบายและแผนการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนการประสานและติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้มีการนํานโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาขอความช่วยเหลือและการกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาการศึกษาอีกด้วย

(4) กองประเมินผลการศึกษา มีหน้าที่ประเมินผล

แผนงานและโครงการการศึกษาล่าง ๆ และพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและวางแผน การจัดทำโครงการการพัฒนาการศึกษา การจัดสรรงบประมาณและการบริหารการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างสมอบภาคและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่พัฒนารูปแบบและเทคนิคการประเมินผล เพื่อให้มีเครื่องมือและวิธีการประเมินผลแผนงานและโครงการพัฒนาการศึกษาที่เหมาะสม

(๕) กองสารสนเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบในการสำรวจรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ ประมวลผล จัดทำสารสนเทศ ให้บริการเผยแพร่และประสานงานข้อมูลทางการศึกษา และที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ความสัมพันธ์ของหน้าที่ต่าง ๆ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานนโยบายและวางแผนการศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของชาติต่อไป

พจน์ สะเพียรชัย

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

